

Torsdagen den 24 november

Kl. 12.00–12.25
14.00–15.23

§ 1 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade
att *Roland Utbult* (KD) avsåg sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet och
att *Jakob Forssmed* (KD) avsåg sig uppdraget som ledamot i krigsdelegationen.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas partigrupp anmält Yusuf Aydin som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Yusuf Aydin (KD)

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2022) 720 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 februari 2023*.

§ 4 Ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU2

Ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister (prop. 2021/22:277)
föredrogs.

Anf. 1 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Bra och trygga bostäder för alla är en självklar målsättning för oss socialdemokrater. Det i sin tur förutsätter en nationell bostadspolitik som fokuserar på goda bostäder för alla, inte på en marknad som fungerar bara för vissa. Vi socialdemokrater står därför för en generell bostadspolitik.

Hemmet ska vara den trygga punkten i varje människas liv. Bostaden påverkar vilka jobb vi kan ta, var vi kan studera och hur mycket av vår vakna tid som går till hantering av logistik och sådant som jobbpendling. Politiken avgör om och när vi kan flytta hemifrån, påverkar vilka förskolor och skolor som är tillgängliga för våra barn samt våra möjligheter att känna ro och trygghet i ett hem.

Goda bostäder innebär för oss socialdemokrater både fler hyresrätter och fler blandade bostadsområden med villor, radhus och flerfamiljshus som bryter den växande bostadssegregationen. Vi vill bygga inte bara hus, utan vi vill bygga samhällen. Vi vill därför fortsätta att bygga, och vi ska bygga bostäder som fler har råd att bo i. Trösklar som hindrar grupper från att ta sig in på bostadsmarknaden måste sänkas.

Sverige har de senaste åren haft det mest omfattande bostadsbyggandet på 30 år. Det socialdemokratiska målet om 250 000 nya bostäder till 2020 uppnåddes med råge. Men ett osäkert världsläge med stigande materialpriser, ökat allmänt inflationstryck och stigande räntor skapar nu stor oro och osäkerhet för fastighets- och byggbranschen, men även för hushållen.

Bostadsbyggandet spås minska, och ökade kostnader för räntor, energi och förvaltning hotar att slå hårt mot fastighetsbranschen och hushållen. Bostadsbristen är dessutom alltjämt stor, speciellt i storstäderna. För att klara dessa utmaningar måste staten ta ansvar för de hushåll som i dag har svårt att klara sin bostadssituation, samtidigt som samhället måste stimulera till fortsatt byggande. Att i detta läge avskaffa investeringsstödet för byggande av hyresrätter med rimliga hyror är ansvarslost.

Hyresrätten är en boendeform som många föredrar. I Sverige finns 1,4 miljoner hyresrätter. Hyresrätten kan vara ett bra insteg som en första bostad när man flyttar hemifrån. Den kan vara ett alternativ senare i livet vid separation eller på äldre dagar då barnen flyttar ut och man önskar en mindre bostad. Många föredrar också enkelheten med att slippa ansvaret för underhåll och reparationer.

Men hyresrätten innebär också att man är utlämnad till hyresvärden och har en mindre kontroll över det egna boendet. Den socialdemokratiskt ledda regeringen gjorde därför mycket för att stärka skyddet för hyresgäster. Det handlar om åtgärder mot svarthandel med hyreskontrakt, otillåten andrahandsuthyrning och uttag av överhyror av andrahandshyresgäster, stärkt besittningsskydd och förstärkta möjligheter till ingripanden mot oseriösa fastighetsägare.

Herr talman! Den nya högerregeringen har nu lagt fram en proposition som har utarbetats av den tidigare S-regeringen och som innebär att det införs ett oberoende tvistlösningsförfarande för tvister om de årliga hyresändringarna mellan de kollektivt förhandlande parterna på hyresmarknaden. Om parterna inte kommer överens om den årliga hyresändringen ska hyresnämnden på en parts begäran utse en särskild skiljeman för att pröva tvisten.

Parterna ska som utgångspunkt vara skyldiga att ingå en förhandlingsöverenskommelse i enlighet med skiljemannens rekommendation. Tvistlösningen förutsätter att parterna har avtalat om att använda sig av förfarandet.

Syftet med förslaget är att tvister om de årliga hyresändringarna ska kunna avgöras snabbt och effektivt och att de kollektiva förhandlingarna ska kunna bedrivas mer effektivt. Tvistlösningsförfarandet minskar risken för hyrestvister mellan hyresvärdar och enskilda hyresgäster och hyreshöjningar i efterhand för hyresgästerna. För att effektivisera hyresförhandlingarna ytterligare föreslås också skärpta regler för hur förhandlingarna ska bedrivas. Det införs en skadeståndsskyldighet för en part som inte inställer sig till ett förhandlingssammanträde, och skadestånd ska uppgå till minst ett i lag angivet belopp.

De enskilda hyresgästernas ställning påverkas inte av att det i en förhandlingsordning tas in ett villkor om att tvister får prövas av en skiljeman. En hyresgäst kommer alltså fortfarande att ha rätt att begära hyresnämndens prövning av de egna hyresvillkoren. Hyresgästen kan också ansöka hos hyresnämnden om en ändring av en förhandlingsöverenskommelse som har föregåtts av en rekommendation från en skiljeman.

Partsorganisationerna inom det allmännyttiga beståndet har sedan länge genom avtal inrättat ett tvistlösningsorgan, Hyresmarknadskommittén. Tvistlösningen tycks där fungera väl genom att tvister om de årliga hyresförhandlingarna avgörs snabbt och effektivt och har god acceptans hos aktörerna inom det allmännyttiga hyresbeståndet. Men någon motsvarande möjlighet till kollektiv tvistlösning finns inte för det privata hyresbeståndet. Förutsättningarna ser också annorlunda inom den privata hyressektorn. Medan de allmännyttiga företagen är förhållandevis likartade och få till antalet är företagen på den privata sidan betydligt fler och av mycket varierande storlek. På den allmännyttiga sidan är i stort sett samtliga aktörer medlemmar i fastighetsägarorganisationen Sveriges Allmännytta, medan många privata fastighetsägare inte är medlemmar i någon fastighetsägarorganisation. Det har därför inte funnits samma förutsättningar att enbart genom partsorganisationernas försorg åstadkomma ett motsvarande tvistlösningssystem för just det privata beståndet.

Eftersom behovet av en tvistlösningsmekanism alltså gör sig gällande främst för det privata hyresbeståndet berörs partsorganisationerna Fastighetsägarna Sverige och Hyresgästföreningen särskilt av de nu aktuella förslagen. De har också i en gemensam skrivelse under beredningen av lagstiftningsärendet förklarat att de i huvudsak ställer sig bakom utformningen av det tvistlösningsförfarande som nu föreslås i den bakomliggande promemorian och nu i propositionen. De har också lämnat förslag på vissa mindre justeringar i förhållande till ursprungliga förslag i promemorian. De har vidare framfört att de är överens om att i samband med att lagstiftning om förfarandet träder i kraft komplettera sin gemensamma rekommendation.

menderade förhandlingsordning med villkor om att det föreslagna tvistlösningsförfarandet får användas.

Herr talman! Det är med glädje som vi socialdemokrater kommer att rösta ja till utskottets förslag. Hyresrätten är mycket viktig, och den ska både värnas och utvecklas som en del av en generell bostadspolitik. (Applåder)

I detta anförande instämde Denis Begic (S).

Anf. 2 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V):

Herr talman! Låt mig börja med att konstatera att det hade varit bra om vi hade haft representanter för regeringen här i kammaren i dag för att diskutera detta viktiga, viktiga ärende. Men vi får väl klara oss utan dem. Det kommer att bli så, antar jag, under fler debatter de kommande fyra åren.

I dag diskuterar vi ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister.

Det svenska hyressättningssystemet är unikt för Sverige. Hyresförhandlingssystemet och bruksvärdessystemet är nära sammanlänkade eftersom resultatet av hyresförhandlingarna direkt påverkar bruksvärdessystemets faktiska utfall.

Bruksvärdessystemet har kommit att utvecklas från ett individuellt skydd för hyresgästen till en ram för kollektiva förhandlingar.

Det kollektiva förhandlingssystemet ska kunna ses som en garanti för den enskilda hyresgästens möjlighet att hävda sin rätt inom bruksvärdessystemets ramar.

Herr talman! På den allmännyttiga hyresmarknaden, som utgör cirka 50 procent av den totala hyresmarknaden, finns sedan länge en etablerad tvistlösningsmodell i form av Hyresmarknadskommittén. Något liknande finns inte på den privata hyresmarknaden. Vänsterpartiet välkomnar därför ett förslag om att någon form av lagstadgad tvistlösning eller medling vid behov ska kunna ske genom hyresnämndens försorg. Men en sådan lösning måste begränsas till medling i processen. Den ska inte innehålla någon ny norm för hyressättningen, vilket vi menar riskerar att bli fallet om propositionen som diskuteras här i dag skulle genomföras i sin helhet.

Herr talman! I propositionen föreslås bland annat att bruksvärdesaspekter ska undantas vid tvistlösningar av den skiljeman som hyresnämnden utser. Detta riskerar att bli problematiskt eftersom alla hyresförhandlingar i grunden handlar om att bestämma den skäligen hyran enligt hyreslagen. Det ska gälla för alla typer av förhandlingar – även i det som kallas årshyresförhandling, för i det är bruksvärdesaspekten en viktig del.

De grundläggande förutsättningarna för de kollektiva förhandlingarna regleras i hyresförhandlingslagen. Lagen uttalar inte något om vilka faktorer som ska beaktas för höjning av hyror. Det är en sak som parterna ska bestämma helt själva.

Herr talman! Att propositionen föreslår att förhandlingarna ska ha sin utgångspunkt i ”den ekonomiska utvecklingen på orten” blir därför en främmande statlig reglering som styr hyressättningen. De årliga hyresförhandlingarna kan inte och ska inte kunna särkopplas från bruksvärdesförhandlingarna i vissa fall. Alla förhandlingar ska även fortsättningsvis handla om att fastställa hyra, det vill säga bruksvärde, för varje bostad som

omfattas av förhandlingsordningen. Det ska göras i enighet med vad *parterna* kommer överens om och inget annat.

Vad vi menar är alltså att parterna på hyresmarknaden även fortsättningsvis ska ha ansvar för hyressättningen och hyresförhandlingarna. Vilken betydelse bruksvärdesfaktorerna ska ha när skälig hyra fastställs ska även framöver hanteras av hyresmarknadens parter och i enlighet med vad som regleras i hyreslagen och inget annat.

Herr talman! I propositionen lyfter regeringen fram att tvistlösningsförfarandet i det allmännyttiga beståndet i allmänhet fungerar väl, vilket vi håller med om. Regeringen menar att en förklaring till detta kan vara att parterna på den allmännyttiga sidan, Hyresgästföreningen och de allmännyttiga bostadsföretagen, har en väl genomarbetad struktur för sina förhandlingar genom villkor de satt upp i sina förhandlingsordningar.

I propositionen skriver regeringen så här: ”Det tvistlösningsystem som de allmännyttiga bostadsföretagen och Hyresgästföreningen inrättat” – det vill säga Hyresmarknadskommittén – ”har visat sig fungera väl och har en god acceptans hos parterna. Det finns därför anledning att överväga en liknande lösning som omfattar hela hyresmarknaden och kan användas även inom det privata hyresbeståndet.”

Vänsterpartiet håller med om detta men tycker inte att det är vad den föreslagna propositionen faktiskt utmynnar i.

Herr talman! En stor anledning till att Hyresmarknadskommittén har fungerat så pass bra i snart 70 år är att parterna själva tagit fram avtalen och skapat strukturerna. De regionala och lokala parterna på hyresmarknaden är de som bäst kan lösa eventuella konflikter som uppstår i förhandlingarna eftersom de har störst kännedom om de lokala förhållandena. Ett större statligt ingrepp i denna ordning riskerar på sikt att undergräva förtroendet för modellen och frånta parterna ansvaret att upprätthålla förhandlingssystemet.

Vänsterpartiet tycker därför att en bättre väg framåt är att låta parterna även på den privata hyresmarknaden etablera ett medlings- och tvistförfarande som bygger på avtal mellan just de förhandlande parterna, på samma sätt som man gjort inom det allmännyttiga beståndet.

Även Vänsterpartiet tycker trots detta att lagstiftningen bör erbjuda de förhandlande parterna möjlighet att lösa tvister via medling under vissa förutsättningar. En sådan lagstiftning måste dock respektera förhandlingssystemets grundläggande struktur, där parterna fortsätter ta det fulla ansvaret för hyressättningen och hyresförhandlingen. Lagstiftningen ska därför begränsas till att parterna ges *möjlighet* till medling i tvister. I övrigt bör parterna på hyresmarknaden avtalsvis reglera medlingsförfarandet.

Vidare är det helt grundläggande att en medling de facto utgår från vad parterna åberopar i tvisten, inte från någon i lag angiven norm så som propositionen föreslår.

Vänsterpartiet anser att tvistlösningsförfaranden kopplade till de kollektiva hyresförhandlingarna i första hand ska arrangeras av parterna själva genom frivilliga avtal, medan hyresnämndernas i dag informella roll som medlare ska regleras i lag.

Vänsterpartiet kommer alltså att fortsätta värna den svenska modellen för hyressättning med kollektivt förhandlade hyror enligt bruksvärdesprincipen. Den framtida utvecklingen av förhandlingssystemet, något som be-

hövs, ska hanteras av de förhandlande parterna och inte genom statliga ingrepp.

Vi kommer också att fortsätta säga nej till marknadshyror eller andra system som leder fram till fattigbostäder för de mest ekonomiskt utsatta hushållen. Vårt fokus kommer alltid att vara att stärka rättigheterna för Sveriges 3 miljoner hyresgäster.

Med det sagt vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 1.

Men, herr talman, tillåt mig också att prata lite grann om hyresrätten som upplåtelseform. Hyressättning är en mycket viktig bostadspolitisk fråga. Ungefär en tredjedel av Sveriges befolkning bor i hyresrätt. Det betyder att frågor som handlar om hyror och hyressättning berör runt 3 miljoner av Sveriges befolkning.

Detta är väldigt viktigt att förstå. Det går inte att, som högerpartierna gör, fortsätta att se hyresrätten som en tillfällig genomgångsbostad som man kan fortsätta att behandla med förakt, vilket vi har sett här i kammaren flera gånger. Det är 3 miljoner människors hem, och därmed också deras liv, som vi diskuterar varje gång vi debatterar hyror, hyressättning, marknadshyror och allt som hör därtill.

Herr talman! Många av dessa hyresgäster har under många år kämpat mot höga hyror. De har kämpat mot utförsäljningar och renoveringar. I dag kämpar de mot hyresvärdarnas orimliga krav på hyreshöjningar i vinter, samtidigt som hushållen själva lider av allt tuffare ekonomiska villkor och många inte längre klarar att hålla sig över ytan.

Bara för ett par dagar sedan gjorde TV4 ett reportage om hur strukturell hemlöshet har ökat. Vi ser hur en växande grupp människor blir hemlösa på grund av fattigdom; de är för fattiga för att ta sig in på den vanliga bostadsmarknaden.

I Malmö finns nästan 1 800 strukturellt hemlösa, människor som är hemlösa för att de är fattiga. En av dessa i Malmö, som visades på TV4, är 58-åriga Ove Andersson. Ove tvingades ut på gatan i denna fruktansvärda kyla under en hel månad – en gammal man som tar sig fram med hjälp av rullator på grund av en nervsjukdom och vandrar runt hela Malmö för att hitta någonstans att få skydd under natten. Det är inte värdigt Sverige, ett av de rikaste länderna i världen.

Det finns många fler som Ove, som vandrar runt Malmö och andra städer i Sverige, inte för att de har missbruksproblem eller lider av psykisk ohälsa utan bara för att de är fattiga. Detta är något vi också måste tänka på i denna debatt här i kammaren. Som politiker har vi ett ansvar.

Samtidigt som SVT, Expressen och andra större medier i denna stund också för fullt rapporterar om det miljardregn som i ett decennium har fallit över landets hyresvärdar kräver nu samma hyresvärdar tioprocentiga hyreshöjningar i vinter. Man hänvisar till inflation och stigande räntor, samtidigt som 37 procent av hyresintäkterna var ren vinst hos några av de absolut största privata hyresfastighetsägarna i landet. Ändå kräver de tioprocentiga hyreshöjningar.

I SVT:s reportage kom det fram att till exempel Wallenstam, Balder, Heimstaden och Rikshem, de fyra största, mångdubblade värdeökningar och förvaltningsvinster. Intäkterna steg från 4,4 miljarder 2011 till 23,4 miljarder 2021. Samtidigt kräver de tioprocentiga hyreshöjningar.

Bolagen har enorma marginaler för att klara både inflation och stigande räntor. Det har inte hushållen. Ensamstående föräldrar, barnfamiljer, pen-

sionärer och studenter har noll marginal. I stället ökar den strukturella hemlösheten, och vräkningarna av barnfamiljer spås bli ännu fler de kommande åren. Hur kan någon tycka att detta är vettigt?

Herr talman! Regeringen har varit otroligt passiv i denna ekonomiska kris. Man har avskaffat investeringsstödet, och vi kan inte se någon åtgärd som syftar till att hjälpa de mest utsatta hushållen – inte en enda ansats som skulle kunna göra det enklare för denna grupp, som nästan uteslutande bor i hyresrätt.

Sammantaget visar allt detta hur oerhört viktigt det är att ta både små och större förändringar av nuvarande hyressättningssystem på allvar. Att göra livet svårare och ännu fattigare för 3 miljoner hyresgäster gynnar ingen annan än enstaka fastighetsägare. Minskad köpkraft, fler vräkt barn och ännu större strukturell hemlöshet kan aldrig gynna samhället i stort på något sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 5 Bolags rörlighet över gränserna inom EU

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU3
Bolags rörlighet över gränserna inom EU (prop. 2021/22:286)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 6 Riksrevisionens rapport om fastighetsbildningen i Sverige

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU4
Riksrevisionens rapport om fastighetsbildningen i Sverige (skr.
2021/22:265)
föredrogs.

Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr talman! Detta blir nog ett superkort anförande. Jag vill passa på att yrka bifall till Centerpartiets motion i detta betänkande – hela motionen som sådan.

Anf. 4 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Ingen av oss hade förväntat sig att vi skulle ha en debatt i detta ärende. Eftersom varken något av regeringspartierna eller deras stödparti behagar vara i kammaren när detta ändå kommer upp känner jag mig, eftersom den förra regeringen jobbade med denna fråga, tvungen att yrka avslag på yrkandet och bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Prot. 2022/23:26
24 november

*Ett oberoende tvist-
lösningförfarande för
kollektiva hyrestvister*

*Riksrevisionens
rapport om fastighets-
bildningen i Sverige*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.25 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

*Statsministerns
frågestund*

§ 7 Statsministerns frågestund

Oegentligheter vid utlandsadoptioner

Anf. 5 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! För några år sedan inledde bland annat Dagens Nyheter granskningar av hur utlandsadoptioner till Sverige har gått till. Granskningarna visade att barn i bland annat Kina och Chile under flera decennier kidnappades eller köptes innan de adopterades bort. Som dåvarande socialminister reagerade jag starkt på dessa granskningar och startade en utredning av de internationella adoptionerna till Sverige.

Statsministern är ju själv engagerad i frågorna. Som ordförande i Adoptionscentrum argumenterade Ulf Kristersson år 2003 mot de lagskärpningar som en tidigare utredning föreslagit. Trots varningar om att det förekom handel med barn ingrep inte Ulf Kristersson. Med anledning därav vill jag fråga statsministern i dag: Varför agerade han inte på det han visste där och då?

Anf. 6 TALMANNEN:

Frågorna ska i och för sig avse statsministerns tjänsteutövning, men statsministern får naturligtvis svara på frågan.

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Tack, det gör jag mer än gärna!

Det är både en korrekt och en helt felaktig beskrivning som Socialdemokraterna ger i den här frågan. Det är helt korrekt att det var många som reagerade på uppgifterna att det kunde ha förekommit oegentligheter inom ramen för internationell adoption – alldeles riktigt.

Jag noterar att dåvarande socialministern ville ha en utredning. Jag noterar också att jag själv krävde en utredning, en vitbok, där man granskar vad som har förekommit med den information vi har i dag som man inte hade tidigare, för att undersöka om det finns skäl att ändra svensk lagstiftning.

Det är inte alla som kan alla detaljer i den här frågan, men de som kan detaljerna vet att vi har en myndighet i Sverige som reglerar med vilka länder och på vilket sätt som Sverige får bedriva internationell adoption. Denna myndighet utfärdar regler till adoptionsorganisationerna, och myndigheten i sin tur lyder under den lagstiftningen.

Jag tycker att man ska ha en ständigt pågående process. Det finns ingenting som är lika viktigt som total öppenhet i dessa frågor. Därför ska varje larmsignal tas på allvar.

Det är lika uppenbart att vi arbetar med länder som rätt ofta har relativt komplicerade situationer inrikes. De allra flesta länder som har svenskt välstånd och normal demokrati behöver inte ha några barnhem över huvud taget, än mindre internationell adoption. Man ska alltså vara ödmjuk inför den situation som barnen har i de länder där det här förekommer, men det kan aldrig vara en ursäkt för att se mellan fingrarna.

Alltså landar jag i samma slutsats som Lena Hallengren gjorde som socialminister. Man ska ha total transparens, och man ska undersöka sakerna. En ny vitbok kan ge skäl till att undersöka om Sverige nu ska ändra lagstiftningen.
(Applåder)

Anf. 8 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag hör att statsministern noterade att han själv krävde en utredning, och det är ju alldeles riktigt. Jag tror att det är klokt att denna utredning får arbeta och att vi noga följer vad resultatet blir.

Jag kan ändå inte låta bli att följa upp och säga att tidiga varningssignaler inte saknades, men att statsministern i sin dåvarande roll 2003 trots det inte vidtog några åtgärder.

Jag inser att statsministern väljer om han vill svara på frågan, men jag undrar ändå om inte statsministern känner att han hade kunnat vidta fler åtgärder utifrån den kunskap han då hade.

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det hände några gånger under de år för nästan 20 år sedan som jag var ordförande för Adoptionscentrum, som alltså är en ideell organisation som arbetar med adoptioner under den lagstiftning och under den myndighet jag nämnde, att det kom signaler om att någonting hade varit fel någonstans.

Chile var ganska uppmärksammat. Varje gång detta hände tittade vi på om det fanns något i våra system eller i våra kontakter som antydde att vi kunde ha gjort något fel. Det fanns det inte då. Fanns det någonting som skedde i Chile, i en chilensk inrikessituation, som vi inte kunde veta om? Det kan inte uteslutas, men det kunde inte heller krävas att Sverige skulle veta om de sakerna.

Men ytterst är detta inte en fråga för en enskild ideell organisation. Finns det skäl för Sverige att avsluta adoptionssamarbetet är det ju myndigheten som måste fatta ett sådant beslut. Om myndigheten hade gjort det hade allt samarbete avslutats omedelbart.

Tidpunkten för sänkning av reduktionsplikten

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman och statsministern! Bränslepriserna är en sak som har debatterats livligt, får man ändå säga, inte minst det senaste året med de närmast abnorma prisnivåer som vi har sett när vanligt folk ska tanka sina bilar. Det var också en viktig fråga för väldigt många i valrörelsen.

Sverigedemokraterna gick till val på rejäla kostnadsänkningar för Sveriges bilister. Med den budgetproposition som vi har förhandlat fram tillsammans med regeringen tas nu också viktiga steg i denna riktning. Vi ser hur reseavdraget höjs kraftigt. Det är väldigt bra. Vi ser hur energiskatten på bensin och diesel sänks. Det är bra. Reduktionsplikten sänks till lägsta möjliga nivå. Det är också bra.

Även om jag som sverigedemokrat gärna hade gått både längre och fortare fram är det här viktiga steg på vägen för att underlätta för de hushåll och de medborgare som är beroende av sin egen bil. Särskilt om man jämför med de alternativ som nu har presenterats från övriga partier här i riksdagen är det uppenbart att de fyra Tidöpartierna är de partier som står på vanligt folks sida.

Reduktionsplikten är kanske den enskilda åtgärd som kommer att ge störst effekt på priset vid pump. Många väljare hade förmodligen förväntat sig ett snabbare agerande från regeringens sida i den budget som har presenterats, men det blir alltså den 1 januari 2024.

Jag undrar om statsministern kan redogöra för de avvägningar som ligger till grund för just detta datum, den 1 januari 2024.

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är precis som Jimmie Åkesson säger: Vi har förhandlat fram ett antal lösningar som vi tycker är väl avvägda.

Låt mig börja med att säga att man måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. Att ställa om den svenska fordonsflottan till elektrifierat är en viktig del av den svenska klimatpolitiken. Elektrifieringen pågår med full kraft just nu. Allt som gör den ännu snabbare är bättre.

Jag skulle tro att laddinfrastruktur runt om i landet kommer att vara det enskilt starkaste incitamentet för detta, utöver att ha en stabil energiförsörjning till rimliga priser som gör att man kan ladda sin bil på ett anständigt sätt.

Det andra är att vi måste låta människor kunna ta sig fram, åka till jobbet, åka till träningen med barn och leva sitt liv. Alla delar av landet har inte omedelbar tillgång till Stockholms tunnelbana – för att säga det som vi båda vet om.

Allt detta tycker jag är viktigt att ha med sig. Vi måste alltså både göra allt vi kan för att öka elektrifieringen och samtidigt se till att svenska hushåll och svenska företag klarar av detta.

Det vi nu gör är som sagt att sänka priset vid pump med 1 krona jämfört med hur det skulle ha blivit utan förändringar. Med EU:s miniminivå på reduktionsplikten kommer vi att sänka det ytterligare.

Det fanns två viktiga skäl till att göra detta först 2024. Det ena är att detta ofta är ganska stora upphandlingar som görs lång tid i förväg. Många av de bolag som i dag säljer bensin och diesel är redan uppbokade med detta. Det hade alltså inte lett till några stora prissänkningar om man hade gjort detta tidigare. Den 1 januari 2024 är vår bedömning av den bästa tidpunkt som går att nå. Det andra är att vi väntar på att se vad EU:s nya miniminivå blir, så att vi får en harmoniserad nivå runt om i Europa där vi inte har sneda konkurrenssituationer mellan olika länder. Det är de två huvudsakliga skälen.

Hade det gått att göra snabbare så inte mig emot. Jag ska inte utesluta varje sådan möjlighet, men jag tror att det realistiska är det som står i budgeten, nämligen att den 1 januari 2024 är tidpunkten.

Prot. 2022/23:26
24 november

Statsministerns
frågestund

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det är ändå ett välkommet besked att regeringen inte utesluter att agera tidigare om möjlighet ges.

Jag har två följdfrågor. Finns det några indikationer på var den nya miniminivån i EU kommer att hamna när man har fattat det beslutet? Vad kan vi förvänta oss bli EU:s nya miniminivå? Jag undrar också mer allmänt om det finns ytterligare åtgärder för att underlätta för alla de människor i vårt land som inte har tillgång till tunnelbana eller spårvagn utan är beroende av att köra sin egen bil för att kunna ta sig till jobbet, köra barnen till skolan eller vad det nu kan vara – till exempel en ytterligare sänkning av energiskatten på bensin och diesel.

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Nej, jag vågar inte gissa. Jag vågar däremot gissa att det blir ganska tuffa förhandlingar. Det brukar vara det när olika länder med lite olika förutsättningar ska diskutera ihop sig. Det är samma sak med gaspriserna i Europa just nu.

Det här är väldigt känsliga frågor, på goda grunder. Jag tror att de flesta länder inser att vi har ett tufft läge på två sätt. Vi har ett tufft läge i klimatpolitiken, där vi så fort som möjligt ska ställa om till elektrifierat. Vi har också ett mycket tufft läge i hushållsekonomin och måste ha respekt för att enskilda människor drabbas hårt av detta. Det man har kvar i slutet av månaden kan inte bara vara de pengar som blir kvar efter mycket höga bensinräkningar.

Jag vågar inte gissa var detta kommer att landa. Däremot vågar jag säga att med de alternativ vi nu ser i de andra budgetarna blir skillnaden väldigt tydlig mot dem som inte sänker priset vid pump över huvud taget och dem som fortsätter ökningen av reduktionsplikten, vilket skulle leda till mycket högre kostnader de kommande åren för svenska konsumenter.

Skatten för höginkomsttagare

Anf. 14 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman och statsministern! Det kan gå fort när det är kris och det blir lågkonjunktur. Människor börjar förlora jobbet och tvingas sälja sina bostäder, familjerelationer kan skadas och barn får se sina föräldrar gå sönder. Då måste en ansvarsfull regering prioritera rätt och med kraft motverka en sådan kris. Vi vet till exempel att matpriserna har ökat med 20 procent bara i år. Det betyder att hushåll med små marginaler måste få stöd. Vi måste höja ersättningsnivåer och se till att vi inte fördjupar krisen genom att till exempel göra så att fler människor blir av med jobbet.

Vi har ju själva upplevt den typen av kriser i Sverige tidigare och vet att ett felaktigt sätt att hantera en sådan kan leda till djupa sår många år framöver för väldigt många människor.

Hur kan det i detta krisläge vara prioriterat att höginkomsttagare som tjänar över 50 000 kronor i månaden ska få en skattesänkning med 1 000 kronor – och om man tjänar 70 000 kronor får man ännu mer i skattesänkning per månad – i stället för att trygga jobben i vården, skolan och omsorgen? Det behövs mer personal där, och om vi inte satsar i vår välfärd kommer arbetslösheten att skjuta i höjden.

Vad är det som gör det så mycket mer prioriterat att sänka dessa skatter för höginkomsttagare än att anställa en till undersköterska eller trygga hennes arbete?

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig först ta fasta på det vi uppenbarligen tycker lika om, nämligen att vi står inför en mycket tuff ekonomisk tid. Allting talar för det. Vi kanske också tycker lika om att det var rätt länge sedan vi hade ett lika tufft ekonomiskt läge. Man får nog backa tillbaka till 70- och 80-talens vanskötsel som ledde fram till 90-talets reformer – de mycket fullvuxna minns den tidens stagflation, alltså stagnerad ekonomi och hög inflation samtidigt – och de lärdomar vi då drog.

På den tiden drog våra partier olika slutsatser. Ni ville i huvudsak fortsätta den gamla politiken; vi och Socialdemokraterna ville lägga om politiken för att få mer stadga i svensk ekonomi. Men det var då, det.

Jag håller med om att vi står inför en mycket tuff ekonomisk situation. I regeringen har vi bestämt oss för att det kräver en mycket ansvarsfull ekonomisk politik. Att inte elda på inflationen är kanske det enskilt viktigaste som regeringen nu har att göra. Eldar man på inflationen kommer vi tillbaka till det vi hade på 70- och 80-talen, och dit vill vi inte komma.

Det vi inte tycker lika om är uppenbarligen att detta att inte nu höja skatten skulle betyda att man sänker skatten. Det förstår jag inte. Vi har ett antal system i Sverige som bygger på inflationsbedömningar och inflationssiffror. Därför justerar man dem, i det här fallet så att inte fler människor med automatik ska anses vara höginkomsttagare, få betala statlig inkomstskatt och få högre skatt. De reglerna lade vi fast för många år sedan, och dem står vi fast vid. När vi då har högre inflation än tidigare betyder det alltså inte att vi vill att många ska betala mer skatt än de annars skulle ha gjort, i ett läge där många redan har begränsade resurser.

Om jag förstått saken rätt tänker ni precis tvärtom, att det nu är läge att höja skatten för helt vanliga människor som barmorskor och poliser. Det tycker inte vi.

Anf. 16 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Ulf Kristersson hänvisar till en tid då en halv miljon människor faktiskt fick gå från offentlig sektor, från vård, skola och omsorg. Är det detta Ulf Kristersson ser framför sig? Är det hans mål att säga upp så många människor från vår vård, skola och omsorg? Det är tydligt att det beskedet är ute bland regioner och kommuner, vilka nu saknar väldigt stora medel. Det kan innebära att regeringen nu fördjupar krisen, att vi nu ska sparka människor, vårdpersonal på överbelamrade akutmottagningar. Är det regeringens prioritering?

Nu säger Ulf Kristersson att han inte har makt över budgeten och inte kan bestämma över skiktgränserna. Jag var själv med och justerade dessa skiktgränser. De är ju till för att följa löneutvecklingen, och det är ingen löntagargrupp i Sverige som kommer att få 10-procentiga lönehöjningar. Det är fullständigt självklart att dessa justeringar nu måste frysas så att höginkomsttagare får bidra mer i detta läge. Hur är det möjligt att Ulf Kristersson inte delar den uppfattningen?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag förstår inte varför Nooshi Dadgostar lägger ord i min mun som jag inte har sagt. Det är klart att jag har makt att påverka Sveriges budget. Det sa jag ingenting om. Jag sa att jag, i ett tufft ekonomiskt läge för svenska hushåll, inte vill höja skatten och göra det ännu svårare att vara svensk. Jag vill inte nu gå in och höja skatten för många människor.

Om man nu bestämmer sig för att ändra lagstiftningen, som ni vill, frångå det gamla regelverket och höja skatten för 1 miljon människor som i dag betalar statlig inkomstskatt är det ett stort avsteg från den rimligt förutsebara och stabila skattepolitik vi har haft, där vi har kunnat ha olika uppfattning om hur högt skattetrycket ska vara men varit överens om spelreglerna.

Det jag sa var att jag är rädd för att komma tillbaka till 70- och 80-talens läge med permanent hög inflation, urholkad hushållsekonomi och vanskötta offentliga finanser. Det tänker jag inte medverka till.

(Applåder)

Regeringens syn på EU:s klimatmål

Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Ulf Kristerssons regeringsförklaring slog fast att Sverige ska vara en pådrivande medlem i EU. Regeringens budskap till omvärlden vid klimattoppmötet förra veckan var att det brådskar.

Sverige har tidigare gått före och visat hur vårt land både kan och ska vara en förebild för andra. Men det kan inte undgå någon att det är andra tider nu, ett paradigmskifte om man så vill. Nu visar regeringen med sin första budget att man lägger i backen för klimatambitionerna. Man lägger sig på EU:s absoluta miniminivå när det gäller grön inblandning i bensin och diesel, och man höjer våra utsläpp med 55 miljoner ton till 2030. Det är lika mycket som Sveriges totala utsläpp på ett år.

Regeringens egen bedömning är att den politik som regeringen för leder till ökade utsläpp. Det står svart på vitt i budgetpropositionen. Men faktum är att även om regeringen väljer att backa in i framtiden på hemmaplan fungerar inte det i EU. Utsläppen i EU ska minska rejält till 2030, enligt nya, skärpta klimatmål. För Sveriges del innebär det att vi behöver minska utsläppen med ungefär 50 procent.

Jag tror inte att jag behöver påminna statsministern om att klimatmålen på EU-nivå är bindande. Det är lagstiftning som Sverige måste följa. Ändå står det att läsa i regeringens budget att EU:s krav till 2030 bedöms inte kunna nås. Det är ingenting att rycka på axlarna åt. Det kommer att kosta, förr eller senare.

Därför är min fråga till statsministern: Hur ser den konkreta planen ut för att Sverige ska kunna följa de bindande EU-målen om en minskning av utsläppen med 50 procent? Tar regeringen höjd för panikåtgärder längre fram, eller tar regeringen höjd för att köpa sig fri? Tar man redan nu, i detta ekonomiskt kärva läge, höjd för dryga EU-böter?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig även här ta fasta på något som vi kanske är överens om. Ja, det är ett paradigmskifte. Vi lägger om den svenska energi- och klimatpolitiken, från vad vi bedömer som åtta förlorade år. Tänk om vi i dag hade haft massiva mängder av fossilfri svensk ren energi som hade påskyndat elektrifieringen. Tänk om vi inte hade haft åtta år då det inte har gjorts någonting åt vår tids riktigt stora klimatomställning: elektrifieringen. Där lägger vi om politiken.

Vi gör det på ett symboliskt plan. Vi lägger ihop energipolitiken och klimatpolitiken i ett gemensamt departement, precis som i exempelvis Tyskland, så att den ena handen vet vad den andra handen gör. Det är ett sätt.

Det andra är att vi inte lägger alla ägg i samma korg. Vi inriktar inte svensk politik enbart på reduktionsplikten. Om man gör det tycker jag att man ska vara ärlig. Om det är det enda verktyg man har ska man säga: Vi ska göra det så dyrt för svenska bilister att ingen ska ha råd att köra bil och höjer priset med 5 eller 10 kronor per liter. Om man gör det ännu mer kommer ännu färre att ha råd att köra bil. Om det är det man menar tycker jag att man ska säga det. Vi menar inte det. Vi menar att det är ett av många verktyg. Det kan inte vara det enda verktyget i en tid då vi dessutom har väldigt ont om biobränsle.

Vår huvudstrategi kommer att vara att snabba på elektrifieringen av fordonsflottan i Sverige. Det är det enskilt viktigaste. Det andra viktiga är att se till att industrier kan elektrifiera med ny teknik och rätt sorters stöd. Då krävs det stora mängder ren elproduktion i Sverige.

Man måste se sammanhangen, inte bryta ut enskilda delar där Sverige inte kan vara ett föredöme för resten av världen. Det är lika många forskare som har påpekat det som de som har påpekat att det symboliskt är fel väg att gå. Jag tar mindre fasta på symbolik och mer på effektivitet.

Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill komma tillbaka till min fråga om notan om man inte når EU:s utsläppsmål. Den finns ju där. Det är lagstiftning som ska följas, och följer man inte den återstår det att betala EU-böter eller något annat.

Men först vill jag markera att både Moderaterna och Centerpartiet är skyldiga till den energipolitik som styr Sverige de senaste 15 åren. Det var en energiöverenskommelse i Alliansen som har inneburit en massiv utbyggnad av energiproduktionen det senaste decenniet. Det är jag väldigt stolt över.

Jag skulle vilja komma tillbaka till just notan för att inte nå EU:s utsläppsmål. Moderaterna har tydligt drivit att länder som inte klarar att nå klimatmålen ska bötfällas. Därför frågar jag igen: Hur ser den konkreta planen ut för att Sverige ska kunna följa lagstiftningen om de bindande EU-målen om en minskning av utsläppen med 50 procent? Är det att betala

dryga EU-böter? Eller tänker statsministern att jord- och skogsbruket ska kompensera för regeringens missade mål? Det vore ett klädsamt besked till just de sektorerna om det är de som ska få radikalt högre kostnader och nedlagd produktion.

Jag frågar återigen: Hur kommer man att kompensera för att man inte når EU:s klimatmål?

(Applåder)

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att det står i klimatlagen att man ska komma tillbaka med en klimatplan året efter. Det kommer vi naturligtvis att göra och beskriva precis hur vår konkreta plan ser ut.

Jag är inte lika stolt över att Sverige de senaste åren har lagt ned fyra fullt fungerande kärnkraftsreaktorer och stoppat byggnationen av två nya. Hade vi låtit bli att göra det hade Sverige varit mycket bättre rustat för det som alla säger sig vilja ha nu: en snabb elektrifiering.

Om man inte har svar på hur man ska lösa energifrågan har man inte svar på hur man ska lösa klimatfrågan. Klimatfrågan börjar och slutar i energiproduktionen. Fråga de länder som nu är desperat beroende av antingen rysk olja och gas eller som har lagt ned sin kärnkraft och hoppas att det finns annan energi tillgänglig men upptäcker att det inte finns. De klarar inte detta.

Jag är inte alls orolig för Sveriges rykte. Sverige har ett gott rykte som en ambitiös klimatnation, och det ryktet kommer vi att ha kvar genom mer snabb elektrifiering av vårt samhälle.

(Applåder)

Statsministerns inställning till Turkiets agerande

Anf. 22 MÄRTA STENEVI (MP):

Herr talman! De senaste dagarnas turkiska flygbombningar mot kurdiska mål i Irak och Syrien har krävt ett stort antal dödsoffer, däribland många civila. Det finns anledning att komma ihåg att den turkiska militären och deras allierade även tidigare har visat stor brist på respekt för civila liv. Man har attackerat bostadsområden. Man har dödat och skadat civila offer.

USA har nu riktat skarp kritik mot Turkiet eftersom det kommer oroväckande signaler om att YPG nu, på grund av de turkiska attackerna, ger upp kampen mot terrorsekten IS. Man uttrycker från amerikanskt håll oro för att mycket av arbetet med att trycka tillbaka IS riskerar att gå förlorat på grund av Turkiets agerande. I värsta fall skulle det kunna leda till att IS åter vinner mark i Syrien.

Men från Sveriges håll, herr talman, har det hittills endast uttryckts förståelse och sympati för Turkiets attacker i Syrien, trots de många orosmolnen.

Herr talman! Jag vill fråga statsministern om han delar USA:s oro över Turkiets agerande och ifall Sverige nu, med stöd av USA, kommer att våga kritisera president Erdoğan i den frågan.

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först och främst har Sverige uppmanat alla parter till återhållsamhet, till lugn och till att se till att civila och civila objekt inte ska utsättas för militär fara. Allt det har vi påpekat. Det har många länder gjort.

Jag tror att många förstår att det är en komplex kombination av konflikter. Det handlar bland annat om kampen mot IS och de olika koalitioner som finns i detta. Där är både Sverige och Turkiet med.

Det handlar samtidigt om att erkänna att Turkiet är ett land som utsätts för terrorattacker. Vi konstaterar att Turkiet har rätt att skydda sig mot terrorattacker. Resten av världen har skäl att erkänna att de terrorattacker som drabbar Turkiet är lika illa för Turkiet som andra terrorattacker som drabbar andra länder.

Apropå Natofrågan har vi konstaterat att Sverige inte ska vara en plats där människor som på olika sätt finansierar terrorism eller terrornära verksamheter ska finna en fristad, bara för att deras aktiviteter inte riktas mot Sverige utan mot Turkiet. Jag tror att alla förstår att det är komplexa frågor.

Sveriges röst har varit som den brukar vara. Vi försöker samordna oss med EU i stora frågor. Ibland går det. Ibland går det inte. Ibland når EU vissa enigheter. Samtidigt har Sverige goda skäl att erkänna att Turkiet är ett land som har utsatts för mycket terrorattacker och att de gör allt de kan för att värja sig mot detta.

Jag förstår att det är ett svar som inte kommer att räcka för frågeställaren, inte minst eftersom jag anar att det också finns en Natokoppling här. Om man är emot Nato tycker man att man kan säga nästan vad som helst. Vi tycker att vi har skäl att vara ganska noggranna med orden i den frågan.

Anf. 24 MÄRTA STENEVI (MP):

Herr talman! För att använda ett uttryck som statsministern brukar vara förtjust i: Jag tror att alla förstår att Turkiet bombar civila och att Sverige inte längre kritiserar de bombningarna. År 2019 var kammaren överens om att Sverige inte ska exportera vapen till Turkiet på just dessa grunder.

Herr talman! Från högerpartierna har vi länge hört att en Natoansökan skulle stärka Sveriges röst för fred och frihet i världen. I stället ser vi hur Sveriges regering nu kryper för den auktoritära regimen i Ankara och att Sveriges kritik har tystnat. Så här sa EU-parlamentets Turkietrapportör Sánchez Amor: ”Varje rapport från EU och andra internationella organisationer understryker att Turkiet håller på att förlora sin demokrati. Turkiet saknar ett självständigt rättssystem. Jag vet inte hur den nya svenska regeringen ser på demokrati.” Ärligt talat, herr talman – det begriper inte jag heller.

Anser statsministern att Turkiet uppfyller de krav som måste ställas på demokratier vad gäller fria val, fri press, skydd för minoriteter och värnandet av mänskliga rättigheter?

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den nya regeringen sätter demokratins ideal i högsätet i utrikespolitiken, men den nya regeringen sätter också svenska intressen i högsätet i svensk utrikespolitik. Det är svenska intressen i svensk utrikespolitik.

Det finns två partier i den här kammaren som är emot det svenska Nato-medlemskapet och inte tycker att det har någon betydelse om Sverige blir

medlem eller inte. Alla vi andra tycker att det är viktigt att Sverige i ett läge där vi har krig i vår omvärld kommer in i den försvarsallians och försvarsgemenskap som säkrar freden på vår kontinent.

Tycker man inte att det är viktigt kan man säga nästan vad som helst. Tycker man att det är viktigt är man noga med hur man uttrycker sig och noga med vilka konsekvenser det får – inte för att man kryper utan för att man bryr sig om svenska säkerhetsintressen. I det avtal som finns kryper ingen, men vi uppfyller vår del av avtalet.

Stärkt skydd för socialt utsatta barn

Anf. 26 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman och statsministern! Det som hände Esmeralda ska inte få hända igen. Esmeralda var den treåriga lilla flicka som kallades "Lilla hjärtat" och som hittades död bara tio månader efter att hon flyttat tillbaka till sina biologiska föräldrar. Hon hade då ryckts ifrån sitt trygga och kärleksfulla familjehem där hon hade bott sedan hon var bara några veckor gammal.

Esmeraldas öde är en plågsam påminnelse om behovet av att stärka och förändra lagstiftningen så att barns bästa på allvar och alltid kommer i första hand. Därför föreslog vi moderater i början av förra mandatperioden ett så kallat utskottsinitiativ för att stärka skyddet för barn som vårdas enligt LVU. Det arbete vi då påbörjade i opposition behöver regeringen nu ta vidare.

Därför vill jag fråga statsministern hur han och regeringen tänker stärka skyddet för socialt utsatta barn. Hur tänker regeringen ta sig an uppgiften att ge också de barn som föds med de allra svåraste förutsättningarna en ärlig chans i livet?

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det finns en intressant och kanske lite oavsiktlig koppling mellan den här frågan och den allra första frågan om internationellt adopterade barn, och det är att det alltid ska vara barns bästa som står i centrum. Internationell adoption handlar alltid om barn som behöver föräldrar, aldrig om vuxna som vill bilda familj. För svenska placerade barn borde det alltid handla om vad som är bäst för barnets långsiktiga trygghet och framtid – inte vad som är bäst för vare sig fosterföräldrar eller biologiska föräldrar. Där är inte svensk lagstiftning just nu.

Efter utskottsinitiativet – som den gamla regeringen tog på ganska måttligt allvar, om vi ska vara alldeles uppriktiga – skedde ett omfattande lagstiftningsarbete i denna kammare, vilket är unikt bara det. Vårt engagemang i dessa frågor finns kvar, och nu tar vi tacksamt emot det arbete som riksdagen har utfört och tar med det in i Regeringskansliet.

Reformer för ökad elproduktion

Anf. 28 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Det är den första frågestunden med statsministern för den här mandatperioden, och jag och den kristdemokratiska gruppen vill säga:

Stort grattis till det värdefulla uppdraget som statsminister för Sverige, Ulf Kristersson!

Klimatförändringarna är en ödesfråga som den nya regeringen har väldigt högt upp på sin dagordning. Som kristdemokrat är jag stolt över det nya superdepartementet som samlar klimat-, miljö-, energi- och näringslivsfrågor under ett och samma tak och slår upp portarna den 1 januari.

Vi har dock under många år sett en utveckling som innebär att vi i framtiden kommer att behöva mer el, inte mindre, om vi ska klara klimatutmaningarna. Både industrin och fordonsflottan har stor betydelse i den här omställningen, men det krävs att politiken har modet att göra det den kan. Vilka är de viktigaste reformerna som regeringen arbetar med för att möta just dessa behov?

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar verkligen uppfattningen att man måste ha en helhetssyn på detta. Jag sa alldeles nyss att klimatfrågan börjar och slutar i energifrågan. Någon annan har sagt att klimatfrågan börjar och slutar i Kina. Det handlar inte bara om Kina, men det är en global fråga som kräver väldigt många globala lösningar. Det ska vara hållbart, och det ska vara goda föredömen som andra kan följa efter. Allt detta instämmer jag i.

Vi kommer att göra några saker. En är naturligtvis att göra allt som leder till elektrifiering. Det handlar både om att maximera den svenska energiproduktionen på kort sikt, genom att bevara den fossilfria elproduktion vi har och underlätta för sådant som går att göra på ganska kort sikt, och om att lägga grunden för nästa generations kärnkraft. Det är en viktig del.

Det andra är att se till att incitamenten blir riktiga – att det finns laddstolpar runt om i vårt land så att människor vågar köpa fler elbilar och färre fossila bilar.

Det tredje är naturligtvis effektiviseringar och besparingar på olika sätt, så att energi, klimat och miljö hänger ihop.

Mäns våld mot kvinnor

Anf. 30 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Detta är den vecka då mäns våld mot kvinnor uppmärksammas globalt, den så kallade Orange Week.

Vi är alla medvetna om den dystra statistiken när det kommer till kvinnor som blir mördade av en person de har levt eller lever i en parrelation med. Det finns också tusentals kvinnor runt om i landet som lever under hot och hat och i fruktan att bli mördade av en person som de lever eller har levt i en parrelation med. Många av de mord som sker har föregåtts av ett hot. Därför är det viktigt att man i ett tidigt skede tar dessa hot på allvar – och att vi tar kvinnornas rädsla på allvar.

Herr talman! Min fråga till statsministern är: Hur ser arbetet ut i regeringen när det gäller att jobba mot mäns våld mot kvinnor?

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig först bara instämma och säga: Låt oss ta dessa frågor och detta dödliga våld på samma allvar som när det gäller den grova

gängkriminaliteten! Våldet är uppenbart olika, men för enskilda drabbar det lika förfärligt.

För ett år sedan uppmärksammade nästan alla att fem kvinnor mördades inom loppet av tre veckor, och plötsligt fanns det en bred enighet om straffskärpningar som vi hade velat se länge. Gott så! Men nu måste vi gå vidare. Vi vill se obligatorisk häktning av den som är anklagad för den sortens brott, så att man inte kan hota och begå nya brott. Det är ett exempel. Vi vill ha bredare besöksförbud och kontaktförbud, även med fotboja, så att man inte kan uppsöka den familj man just har terroriserat.

Det är två konkreta exempel på frågor där regeringen nu arbetar fram ny, konkret lagstiftning.

Statsministerns uttalande om Archer

Anf. 32 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Statsministern har i ett par inlägg här påpekat att man ska vara noggrann med orden.

Den 31 augusti uttryckte statsministern att det var ynkligt och svagt att inte skicka Archer till Ukraina och att det skulle kunna ske med omedelbar verkan. Nu blev det inte så i det paket man har bestämt sig för att skicka. Paketet bygger på det underlag som Försvarsmakten redovisade den 25 oktober, i enlighet med det direktiv som den regering jag var försvarsminister i tog initiativ till.

Det här beror förmodligen på att Kristersson och försvarsministern har fått ordentlig information från Försvarsmakten. Det här visar också att den typen av uttalanden och förhastade slutsatser inte tålde konfrontationen med verkligheten.

Varför var du så vårdslös, Ulf Kristersson? Varför var du inte noggrann med orden den 31 augusti? Varför gjorde ni Archer mer eller mindre till en kampanjfråga i valrörelsen?

Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Kampanjen handlade inte om Archer. Kampanjen handlade om att Sverige skulle öka stödet till Ukraina. Det var den stora frågan. Den handlade om att Sverige nu skulle ha högre ambitioner för att hjälpa Ukraina militärt, humanitärt och ekonomiskt. Vi tyckte inte att regeringen var framåtutlad eller engagerad nog i frågorna. Det sa vi med betydande kraft.

Det vi gjorde häromveckan var att lansera det enskilt största paketet hittills, det största i ekonomiska termer och militära termer. Det är ett större militärt paket till Ukraina än de tidigare åtta sammantaget. Vi satte alltså kraft bakom orden.

Att vi landade i de vapensystemen berodde på att de låg överst på Ukrainas lista av önskemål om vad de behövde – efter samordning med andra länder. Det var den konkreta orsaken. Allt annat låg längre ned och hade tagit längre tid.

Archerfrågan är även i fortsättningen helt levande för svensk del.
(Applåder)

Prot. 2022/23:26
24 november

Statsministerns
frågestund

Anf. 34 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Medierna rapporterade i veckan om att rekordmånga barn i Sverige äter antidepressiva läkemedel. Under 2021 var siffrorna högre än vad de varit i Sverige de senaste 15 åren, samtidigt som de har minskat i övriga grannländer. I Danmark ökade användningen fram till 2010 för att därefter minska till samma nivå som i Norge. I Sverige är alltså medicineringen med antidepressiva läkemedel för barn tre gånger så vanligt som i Danmark och Norge.

Ungas psykiska hälsa måste tas på allvar och prioriteras. Sverigedemokraterna ser positivt på vår överenskommelse om satsningar särskilt för att stärka den psykiska hälsan i Sverige. Barn och unga bör vara högt prioriterade på detta område, och vi behöver kraftsamla kring frågan i stort.

Jag vill därför ställa följande frågor till statsministern: Tänker regeringen agera och ta ett rejält omtag vad gäller ungas hälsa? Känner statsministern, likt mig, att det är oerhört oroväckande att det finns så många barn i Sverige som tar antidepressiva läkemedel?

Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att många vid det här laget har hört att jag oroar mig rejält för vad som händer med ungas psykiska ohälsa. *Varför mår barnen inte lika bra som de har det?* Det är undertiteln till en känd bok. Det här bekymrar mig mycket.

Jag är nog mer bekymrad över barns psykiska ohälsa än över det faktum att rätt många barn får hjälp när de har drabbats av psykisk ohälsa. Det är en viktig skillnad. Sedan finns olika traditioner i olika länder.

Jag tycker att vi ska ta fasta på att vi pratar om denna fråga. Det är bra att föräldrar får fler redskap. Vi ska erkänna att detta är stora och viktiga frågor i många familjers liv. Elevhälsan ska bli lika bra på att hjälpa människor med psykisk ohälsa som att plåstra om andra kanske lite enklare saker. Att satsa mer på suicidprevention är otroligt viktigt.

Allt detta engagerar mig mycket. Jag är inte säker på att man ska stirra sig blind på dem som medicinerar, utan snarare ska vi se det som ett tecken på att problemet är påtagligt stort.

Utlämnning av Bülent Kenes

Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! För två veckor sedan reste statsministern till Ankara för ett möte med Turkiets despotiske president Erdoğan. Med sig på resan hade han en dröm om ett turkiskt ja till ett svenskt Natomedlemskap. Men tyvärr för statsministerns del reste han hem från Ankara utan klara besked om sin dröm.

Mycket talar för att Erdoğan kommer att ta frågan om ett svenskt Natomedlemskap in i den turkiska valrörelsen i juni nästa år. Detta sker samtidigt som Erdoğan gör allt för att den turkiska befolkningen ska glömma den 85-procentiga inflation som nu råder i landet genom att begå brott mot internationell rätt när han bombar i Irak och Syrien.

Men en sak var Erdoğan tydlig med, nämligen att på den gemensamma presskonferensen med statsministern framföra önskemålet att få chefredaktören och journalisten Bülent Kenes utlämnad, vilket är i linje med de återkommande attacker som Erdoğan gjort på journalister och oppositionella.

Hur ser statsministern på Erdoğans begäran om att utlämna Bülent Kenes?

Anf. 37 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag noterar att de få partier i Sveriges riksdag som är emot Natomedlemskapet också har spännande uppfattningar om vad man får och inte får prata med Turkiet om. Det kan inte vara ett sammanträffande.

Bryr man sig inte om svenskt Natomedlemskap, om man tycker att det är oviktigt om Sverige står skyddat eller oskyddat, kan man göra vad som helst. Så ser inte jag på svensk säkerhet. Så ser inte sex av åtta partier i Sveriges riksdag på svensk säkerhet. För mig är den svenska befolkningens säkerhet en helt avgörande fråga.

Därför åkte jag till Turkiet, inte för att jag drömde om någonting utan för att diskutera i lugn och ro hur det går med den trilaterala överenskommelse mellan Sverige, Finland och Turkiet som vi arbetar med. Allt är inom nu gällande svensk lagstiftning och inom nu gällande europeiska konventioner. Varken mer eller mindre.

(Applåder)

Åtgärder för sänkta utsläpp

Anf. 38 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Regeringen skriver själv i sin budget att klimatmålen inte längre kan nås med hjälp av den här politiken. Regeringen säger sig vilja driva en ny typ av miljö- och klimatpolitik, men resultatet av det verkar vara att ta bort majoriteten av alla satsningar som Miljöpartiet drev igenom under åren i regering.

Utöver det verkar regeringens enda politik på området vara ny och dyr kärnkraft. Det minskar inga utsläpp under åtminstone de kommande 10–15 åren.

Vilka av regeringens reformer är det som kommer att sänka utsläppen under nästa år? Eller är det helt enkelt så att regeringen inte har en enda reform som sänker utsläppen? Om statsministern återigen tänker ha utbyggd laddinfrastruktur som enda exempel skulle jag vilja veta hur mycket regeringen räknar med att den satsningen kommer att sänka utsläppen.

Anf. 39 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Om man bara har ett enda klimatmål, och det ska nås med hjälp av reduktionsplikten, tycker jag att man ska vara ärlig och säga att reduktionsplikten ska höjas till nivåer så att ingen har råd att tanka sin bil över huvud taget. Det kommer garanterat att sänka utsläppen i just den sektorn. Reduktionsplikten kommer att minska mycket annat också, inte minst människors hushållsekonomi. Men då ska man vara ärlig med detta. Vi har högre ambitioner än så.

Låt mig kvittera med en ärlig artighet. Vi behåller viktiga saker som ni införde. Det är Industriklivet, som hjälper till att elektrifiera industriprocesser. Klimatklivets del som handlar om laddinfrastruktur gör vi långt mycket större än tidigare – därför att det är bra politik.

Sist men inte minst: Den budget vi har lagt fram är den näst största klimatbudgeten någonsin i svensk historia. Den överträffas bara av en budget, nämligen när vår budget vann förra gången. Så var det med den klimatslakten.

(Applåder)

Företagens elbehov

Anf. 40 MARIE NICHOLSON (M):

Herr talman! Jag talar allt oftare med företag i min valkrets som inte vet om de kommer att klara vintern med de rådande höga elpriserna. Men jag talar också med företag som står redo att växa, utvecklas och klimatomställa. Men de tvekar nu på grund av elpriserna, men framför allt tvekar de av oro för den framtida tillgången till el – att den inte kommer att vara tillräcklig och att investeringar i elektrifiering i dag kommer att slå undan benen på dem i morgon.

Vad gör den svenska regeringen, statsministern, för att företag i Kalmar län, och i hela Sverige, ska känna tillit till att elen kommer att räcka för deras behov även i framtiden?

Anf. 41 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Svaret är naturligtvis att det hade varit bättre om Sverige inte hade rustat ned ett av världens bästa elsystem. Det är det ärliga svaret. Jag säger det inte för att peka finger utan för att konstatera fakta. Det går inte att trolla med knäna.

Nu är vi där vi är, och vi gör allt vi kan för att ställa om energisystemet. Det kommer att ta tid, och till dess får vi göra allt som är möjligt att göra på vägen.

Paradoxen i detta är att en del av klimatomställningen kräver mycket el. De som vill göra stora investeringar i CCS-teknik, det vill säga infångning av koldioxid, behöver mycket el för att klara av det. Står de utan den elen kan de inte göra klimatinvesteringarna.

Statens stora bidrag är ju att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för detta. Därför hade det varit bra om vi hade kunnat enas i kammaren om att kärnkraften ska återkomma och stanna och därmed få långsiktiga spelregler för den frågan. Sedan kan vi vara oeniga om andra saker. Vi kommer att göra allt vi kan för att skapa den förutsägbarheten.

Kortare vårdköer

Anf. 42 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Valrörelsens viktigaste tema var sjukvården, specifikt sjukvårdens oförmåga att klara av att minska vårdköerna.

Vi kan se den förra regeringens misslyckande. Under de åtta åren ökade vårdköernas längd varje år, och den problematiken fick denna regering ta över.

För mig är det viktigt att vi tar stora kliv framåt och att vårdköerna faktiskt minskar under denna mandatperiod. Jag skulle vilja fråga statsministern vad vi kan se framåt. Vilka åtgärder kommer att vidtas för att minska vårdköerna och höja kvaliteten inom sjukvården?

Anf. 43 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar helt uppfattningen att långa sjukvårdsköer nog är det enskilt mest kännbara problemet för många patienter i Sverige som vet att vården kommer att vara bra när de kommer fram men att de inte kommer fram i tid.

Som Ebba Busch brukade påpeka före valet och Acko Ankarberg Johansson påpekar nu är det många som väntar olagligt länge i svenska vårdköer. Så kan vi inte ha det i längden.

Ett svar på frågan är att vi nu tar ett starkare statligt grepp om detta, det vill säga att det statliga ansvaret för att det är mer lika runt om i landet ska bli mycket större.

Ett annat är att se till att patienternas rätt att själva välja vård där det finns tillgång till vård ökar rejält medan enskilda regioners rätt att göra på olika sätt, som drabbar patienterna, blir lite mindre.

Mycket mer måste göras, men vi påbörjar nu ett mödosamt arbete med att korta köerna och öka det statliga ansvaret för den uppgiften.

Avtal om EU-politik

Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Vi har krig i Europa, och i detta nu har vi fått veta att regeringen i ett hemligt avtal har gjort upp med högernationalistiska Sverigedemokraterna om stora delar av EU-politiken. Det handlar om klimat och miljö, energi och migration.

Min fråga handlar om hur regeringen har tänkt sig att man under EU-ordförandeskapet ska kunna landa viktiga beslut om klimat, energi och migration tillsammans med ett parti som är klimatförnekare och starkt EU-kritiskt.

Socialdemokraterna vill gärna vara en konstruktiv kraft, inte minst under ordförandeskapet, men det kan inte vara en hemlighet att vi socialdemokrater har sagt att vi kan samarbeta med många partier i den här riksdagen men inte med Sverigedemokraterna.

Varför presenterades inte det här hemliga avtalet med Sverigedemokraterna om EU-politiken offentligt tidigare? Och finns det fler hemliga avtal som regeringen har med Sverigedemokraterna?

Anf. 45 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! För det första: Det finns inga hemliga avtal, inte någons. Vi sysslar inte med papper som inte får visas upp och så där, som den förra regeringen sysslade med. Vi gör inte sådant. Det finns inga hemliga avtal alls.

Vad som är extremt ohemligt är att när en regering ska fatta beslut i den här kammaren om mandat att åka till Europeiska rådet för beslut måste regeringen ha mandat. Den förra regeringen saknade ofta mandat, för man hade ingen majoritet.

Vi kommer att skaffa oss mandat. Då förhandlar vi med andra partier. Det kan vara om de frågor som vi har avtal med Sverigedemokraterna om att samarbeta inom, och får de frågorna också EU-konsekvenser är det naturligt att vi har samma samarbete i EU-nämnden. I andra frågor kan det vara med andra vi samarbetar.

Vi samarbetar gärna med Socialdemokraterna, dock inte på villkoret att vi inte får prata med andra partier. Så jobbade den förra regeringen. Så jobbar inte min regering.

(Applåder)

Regimvänliga iraniers hot mot rikets säkerhet

Anf. 46 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Samtidigt som det iranska folket reser sig mot den teokratiska diktaturen där tillåter Sverige i dag i praktiken samma diktatur att sprida sin statsideologi här i Sverige, bland annat i min hemkommun Järfälla. Trots att vi har en lag som säger att personer som utgör ett hot mot rikets säkerhet får nekas uppehållstillstånd tillåts personer som har väldokumenterade och uppenbara kopplingar till regimen i Iran att arbeta som till exempel imamer, vilket ger dem möjlighet att bedriva underrättelseverksamhet, påverka vissa minoritetsgrupper och övervaka till exempel demokratikämpar.

Min fråga är ganska enkel. Kommer den nya regeringen att göra någonting åt detta?

Anf. 47 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Att den nya regeringen är mycket engagerad i kampen mot terrorism på olika sätt tror jag ingen har missat. Det finns ett paradigmskifte även där. På många olika sätt kommer det att märkas.

Jag kommer inte att gå in och kommentera enskilda händelser, varken i Järfälla eller på andra ställen. Det är inte min uppgift. Däremot är jag väldigt trygg i att svenska myndigheter är mycket noga med att hålla koll på människor som kan utgöra ett hot mot rikets säkerhet eller mot enskilda människors säkerhet. Och att människor som kommer från andra länder med syften som bryter mot allt som Sverige står för inte ska ha rätt att vara i Sverige är min generella men mycket bestämda uppfattning.

Sedan agerar vi i Sverige tillsammans med EU när det gäller Iranfrågan på många olika sätt – bilateralt och tillsammans med EU, som sagt – för att uttrycka vår mycket starka uppfattning om vad som sker där.

Ukrainska flyktingars tillvaro i Sverige

Anf. 48 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Nu har det gått nio månader sedan invasionen av Ukraina började. Det är ett krig där miljoner människor har flytt, och tusentals av dem har kommit till Sverige.

Att skydda civilbefolkningen är ju en väldigt viktig del av totalförsvaret. Att känna att familjen är i säkerhet gör att soldater och frivilliga kan lägga all sin tid och kraft på att försvara Ukraina mot den invasion som har skett.

Vi är säkert många här inne som har träffat ukrainska flyktingar som kommit till Sverige. Jag gjorde det i måndags på en folkhögskola. Kvinnorna jag träffade uttryckte stor oro, såklart för situationen hemma men också för den situation de lever i här i Sverige. De lever på väldigt låga inkomster och har svårt att få sin vardag att gå ihop.

Hur tänker statsministern kring de ukrainska flyktingarnas tillvaro i Sverige?

Anf. 49 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar naturligtvis helt beskrivningen av vad som har skett sedan den förfärliga dagen för i dag exakt nio månader sedan. Det är tyvärr bra att vi påminns varje gång det har gått ännu en månad.

Jag tror att Sverige i dag gör det vi ska göra i grund och botten. Tillammans med alla andra EU-länder har vi öppnat upp vårt land för ukrainska flyktingar. Det gör alla EU-länder. Rätt många länder gör det mer än någon hade kunnat vänta sig och hoppas på – det ska vi också ta fasta på och erkänna – inte minst de som lever i Ukrainas omedelbara närhet.

Som jag sa alldeles nyss: Humanitärt, ekonomiskt och militärt stöttar vi Ukraina rejält just nu. Det är den enskilt viktigaste frågan i svensk utrikespolitik just nu. Jag tycker att Sverige tar det ansvaret. Jag har all respekt för att ukrainare önskar sig ännu mer stöd, och vi ska vara alltid vara beredda att ge mer, men vi tar vårt ansvar just nu.

Villkoren för småföretag

Anf. 50 PETER OLLÉN (M):

Herr talman! I Malmö, där jag kommer ifrån, har vi 40 000 vuxna som varken arbetar eller studerar. I Sverige pratar vi om flera hundratusen.

Många av dessa kommer utomlands ifrån, från länder där småföretag och familjeföretag är en självklarhet. Men i Sverige ser de en verklighet där man antingen lever på bidrag eller med moms, sociala avgifter och skatter ska försörja sig själv och två till.

Ser statsministern några möjligheter att justera och ändra för att underlätta för många människor att starta mindre familjeföretag?

Anf. 51 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Utanförskapet är, precis som Peter Ollén beskriver, ett av Sveriges i särklass största sociala problem och integrationsproblem, som får en massa andra följdkonsekvenser: barn som aldrig ser sina föräldrar gå till jobbet, för att säga det uppenbara, och vuxna som gör andra saker på dagarna än att komma in i arbetsgemenskaper och därmed inte lär sig svenska språket och kanske inte förstår vad som händer i Sverige – allt detta.

Mycket av valrörelsen handlade också om detta. Vi är fast beslutna att göra de stora reformerna: en bidragsreform som gör att det aldrig kan löna sig bättre att leva på bidrag än att arbeta, göra det enklare att starta företag, ta bort regelkrångel inom företagande och uppskatta företagande som arbetsform.

Allt detta tror jag är metoderna framåt, men det måste i grund och botten bygga på att människor som kan jobba ska jobba och inte leva på bi-drag. Det måste vara det absolut dominerande och normala sättet att försörja sig i Sverige, och så är det tyvärr inte för många människor i dag.

Ekonomiskt stöd till hushåll och företag

Anf. 52 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! I valet röstade väljarna fram en ny regering, en regering som förmår att ta itu med växande vårdköer, skapa trygghet och se till att vi får en migrationspolitik som tar hänsyn till vår integrationsförmåga.

Men det händer saker och ting inom ekonomin. I förmiddags meddelade Riksbanken att man nu höjer styrräntan med 75 punkter, alltså till 2 ½ procent. Vi går alltså in i en lågkonjunktur, med hög inflation, stigande räntor och hög arbetslöshet. Då krävs det en välavvägd finanspolitik.

Mitt fråga till statsministern är hur han ser på möjligheterna att fortsatt stötta hushåll och företag i den lågkonjunktur som vi vet att vi går in i, utan att vi hamnar i en situation där finanspolitiken underminerar penningpolitikens förmåga att knäcka inflationen.

Anf. 53 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Detta är en av de stora uppgifterna, naturligtvis. Men jag vill först backa tillbaka och säga att vi gick till val med budskapet att förändring är absolut nödvändig, men också möjlig. Det går att förändra sådant som inte funkar i Sverige. Vi fick det mandatet, och vi kommer att ta det på mycket stort allvar. Det är därför vi säger att det blir ett paradigmskifte i svensk politik – tro inget annat!

Det andra jag vill säga är att vi är ödmjuka inför uppgiftens storlek. Det är svårt, och det kommer att ta tid. Det är problem som har vuxit under mycket lång tid. Hade detta varit enkelt hade någon gjort det för länge sedan. Vi förstår att det är en stor och svår uppgift.

Det tredje jag vill säga är att vi har respekt för alla människor som är oroliga just nu över många saker: kriget, ekonomin, våldet. Vi har respekt för detta; det finns en oro i vårt samhälle.

Att nu lösa ekonomiska problem i ett mycket tuffare ekonomiskt klimat än tidigare är en svår uppgift. Att vara mycket precis i sitt stöd och inte elda på inflationsbrasan var precis vad den budget vi nu lade fram syftade till att klara av.

Regeringens kopplingar till friskolesektorn

Anf. 54 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Den här veckan rapporterar Dagens Samhälle och Magasinet Filter om statsministerns och flera andra statsråds nära kopplingar till friskolejättarnas högsta ledningar. Skolminister Lotta Edholm var friskoleägare när hon utsågs, och statsministern själv äger en sommarstuga tillsammans med en höjdare i friskolekoncernen Watma. Sveriges kändaste friskolelobbyist, Peje Emilsson, uppgav i Dagens Nyheter i somras att han brukar skicka sms till statsministern när han tycker att statsministern har varit duktig.

I Tidöavtalet slår regeringsunderlaget fast att vinstjakten i skolan ska fortsätta. När avtalet presenterades välkomnades det av Academedias vd med följande kommentar: ”Många av de förslag Academedia tagit fram genom åren finns med här.”

Detta får mig att undra: Vilka kontakter har regeringspartierna haft med företrädare för skolkoncerner när de har utformat Tidöavtalet?

Anf. 55 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag känner många lärare i kommunala skolor. Jag känner många lärare och rektorer i friskolor. Jag känner många som har jobbat för att friskolor ska få finnas. Jag känner många som jobbar för att kommunala skolor ska bli bättre. Jag känner framför allt jättemånga elever i kommunala skolor och friskolor. Jag har aldrig ifrågasatt deras goda uppsåt i sina verksamheter.

Jag vet att det finns de som är besatta av att lägga ned landets friskolor. Jag tillhör inte dem. Är man besatt av det kastar man beskyllningar vitt och brett omkring sig. Det tänker inte jag göra.

Jag gillar skolan. Jag gillar elever. Att dagens elever ska lära sig många saker, oavsett vilken huvudman skolorna har, är jag besjälad av – inte av att smutskasta enskilda skolformer.

(Applåder)

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.03 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU2 Ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Den framtida regleringen av tvistlösningsförfarandet)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

281 för utskottet

20 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2022/23:26
24 november

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 S, 63 SD, 58 M, 20 C, 17 KD, 16 MP, 13 L
För res.: 20 V
Frånvarande: 13 S, 10 SD, 10 M, 4 V, 4 C, 2 KD, 2 MP, 3 L
Ulrik Nilsson och Stefan Olsson (båda M) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

CU3 Bolags rörlighet över gränserna inom EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU4 Riksrevisionens rapport om fastighetsbildningen i Sverige

1. utskottet
2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. 2021/22:4777 av Ola Johansson (C)

Votering:

282 för utskottet

20 för mot.

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 62 SD, 60 M, 20 V, 17 KD, 16 MP, 13 L

För mot: 20 C

Frånvarande: 13 S, 11 SD, 8 M, 4 V, 4 C, 2 KD, 2 MP, 3 L

Meddelande om julgranständning på Riksplan

Anf. 56 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna alla ledamöter om att talmannen välkomnar riksdagsledamöter och tjänstemän i Riksdagsförvaltningen till den årliga julgranständningen på Riksplan klockan 15.45.

Riksdagskören framför julsånger, talmannen håller tal och det bjuds på julfika, i första hand för dem som har föranmält sig, men det kanske räcker till några till. Alla är varmt välkomna att ta del av tal och sång, oavsett föranmälan.

§ 9 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 23 november

2022/23:51 Anmälningsplikt inom skolan

av *Aylin Fazelian* (S)

till statsrådet *Lotta Edholm* (L)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 november

2022/23:73 Brist på medicin mot alkoholberoende

av Karin Rågsjö (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:74 Export av vapen till Ukraina

av Peter Hultqvist (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:75 Krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel

av Lawen Redar (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:76 Bibilotekslagens portalparagrafs förenlighet med anmälningsplikt

av Lawen Redar (S)

till kulturminister Parisa Liljestrånd (M)

2022/23:77 Beredskapsflygplatser i alla län

av Mikael Larsson (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:78 Ersättningsfärja från Öland i händelse av brostopp

av Mikael Larsson (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:79 Politisering av statliga museer

av Jonas Andersson (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrånd (M)

2022/23:80 Barngruppernas storlek i förskolan

av Jim Svensk Larm (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:81 Oro för höga elpriser

av Jim Svensk Larm (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:82 Skolverkets uppdrag att införa kvalitetsdialoger

av Rose-Marie Carlsson (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 23 november

2022/23:51 Kvalitet på högre utbildning och forskning

av Anders Ådahl (C)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:50 Skydd för elever hos etablerade huvudmän

av Niels Paarup-Petersen (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

Prot. 2022/23:26
24 november

2022/23:52 Industrins gröna omställning i norra Sverige
av *Ida Karkiainen* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:53 Nya frihandelsavtal inom EU
av *Aida Birinxhiku* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:55 Vinstbegränsning eller vinstförbud
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:56 Bibliotekarier och anmälningsplikt
av *Lawen Redar* (S)
till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

2022/23:60 Klimatmålen
av *Mattias Vepsä* (S)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:61 Energiskatten på el
av *Rickard Nordin* (C)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:59 Ministerråd för transportfrågor
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:57 Initiativ mot dödsstraff i Iran
av *Lawen Redar* (S)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:62 Regionala skyddsombud
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:58 Samhällsintresse vid offentlig upphandling
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.25,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.03 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister	2
Civilutskottets betänkande 2022/23:CU2	2
Anf. 1 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	2
Anf. 2 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V).....	4
(Beslut fattades under § 8.).....	7
§ 5 Bolags rörlighet över gränserna inom EU	7
Civilutskottets betänkande 2022/23:CU3	7
(Beslut fattades under § 8.).....	7
§ 6 Riksrevisionens rapport om fastighetsbildningen i Sverige	7
Civilutskottets betänkande 2022/23:CU4	7
Anf. 3 ALIREZA AKHONDI (C).....	7
Anf. 4 DENIS BEGIC (S)	7
(Beslut fattades under § 8.).....	7
Ajournering	8
Återupptaget sammanträde	8
§ 7 Statsministerns frågestund	8
<i>Oegentligheter vid utlandsadoptioner</i>	8
Anf. 5 LENA HALLENGREN (S).....	8
Anf. 6 TALMANNEN.....	8
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	8
Anf. 8 LENA HALLENGREN (S).....	9
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	9
<i>Tidpunkten för sänkning av reduktionsplikten</i>	9
Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD)	9
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	10
Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD)	11
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	11
<i>Skatten för höginkomsttagare</i>	11
Anf. 14 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	11
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	12
Anf. 16 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	12
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	13
<i>Regeringens syn på EU:s klimatmål</i>	13
Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C).....	13
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	14
Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C).....	14
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	15
<i>Statsministerns inställning till Turkiets agerande</i>	15
Anf. 22 MÄRTA STENEVI (MP)	15
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	16
Anf. 24 MÄRTA STENEVI (MP)	16
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	16
<i>Stärkt skydd för socialt utsatta barn</i>	17

Anf. 26 JOHAN HULTBERG (M)	17
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
<i>Reformer för ökad elproduktion</i>	17
Anf. 28 CAMILLA BRODIN (KD).....	17
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>	18
Anf. 30 MARTIN MELIN (L)	18
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
<i>Statsministerns uttalande om Archer</i>	19
Anf. 32 PETER HULTQVIST (S)	19
Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
<i>Ungas psykiska ohälsa</i>	20
Anf. 34 LINDA LINDBERG (SD)	20
Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
<i>Utlämnning av Bülent Kenes</i>	20
Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V)	20
Anf. 37 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
<i>Åtgärder för sänkta utsläpp</i>	21
Anf. 38 JACOB RISBERG (MP).....	21
Anf. 39 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
<i>Företagens elbehov</i>	22
Anf. 40 MARIE NICHOLSON (M).....	22
Anf. 41 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
<i>Kortare vårdköer</i>	22
Anf. 42 LARRY SÖDER (KD).....	22
Anf. 43 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
<i>Avtal om EU-politik</i>	23
Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S).....	23
Anf. 45 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
<i>Regimvänliga iraniers hot mot rikets säkerhet</i>	24
Anf. 46 LUDVIG ASPLING (SD).....	24
Anf. 47 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
<i>Ukrainska flyktingars tillvaro i Sverige</i>	24
Anf. 48 HANNA GUNNARSSON (V)	24
Anf. 49 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
<i>Villkoren för småföretag</i>	25
Anf. 50 PETER OLLÉN (M)	25
Anf. 51 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
<i>Ekonomiskt stöd till hushåll och företag</i>	26
Anf. 52 HANS EKLIND (KD)	26
Anf. 53 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
<i>Regeringens kopplingar till friskolesektorn</i>	26
Anf. 54 LINUS SKÖLD (S).....	26
Anf. 55 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	27
Ajournering	27
Återupptaget sammanträde	27
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	27

CU2 Ett oberoende tvistlösningsförfarande för kollektiva hyrestvister	27	Prot. 2022/23:26
CU3 Bolags rörlighet över gränserna inom EU	28	24 november
CU4 Riksrevisionens rapport om fastighetsbildningen i Sverige.....	28	-----
Meddelande om julgranständning på Riksplan	28	
Anf. 56 ANDRE VICE TALMANNEN.....	28	
§ 9 Anmälan om interpellation	28	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	29	
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	29	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23.....	30	